

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

БУРЯАД УНЭН

Бүгэдэ арадай газетэ

1995 ЯНВАРЬ
Убэлэ дунда кулгана харын 30 ВОСКРЕСЕНИ
Гарагай 1 № 1 (19095)
Газетын сэн Хэлсээтэ сэн

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН АМАРШАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд, манай республикын социаль-но-экономическа байдалыг тогтууртай болгохо яада-лыг тургэдхэлгэдэ туһа болохо ёһотой гэжэ хананаб.

Хүндэтэ нютагайхид Ажабайдалнай даншыг наа, забнаргүй харанхы бэш гэжэ хэлэхэ ёһотойб. Эдэ жэлүүдтэ бидэ хубилалтануудай хэрэгтэй байланине ойлгожо захалааби. Тинэ эсэжэгүйгөөр туршалга, бэдэрлэг хөгшэд асуудалнуудыг шидхэхэ замудыг олодог гэшэ. Республикын районуудта ондо ондо мэргэжэлтэй, ондо ондоо наһанай хүнүүдтэй уулзахадаа, мүн эрхэтэдэе хүлээн абалгын үдэрүүдтэ энэ талаар бури бата этгэлтэй болодогби.

Хүндэтэ нүхэдүүд, найжанар!

Эдэ минутануудта танай олонхид гэр бүлэдөө, дүүгын нүхэдэй дунда байна. Таанад бүлтанине Шэнэ жэлээр үнэн зүрхэнөө амаршалжа, элүүр энхыг, гэр бүлгын зол жаргалыг, Шэнэ жэлдэ шэнэ найн найхан хэрэгүүдэе бүтээхтэйг хүсэнэб. Шэнэ жэлээр энэ хүни бидэнине дулаагаар, гэрэлээр ханган дулаасуулагшадта, манай амгалан байдалыг сахигшадта амаршалгын үгөөр ханданаб.

Шэнэ жэлдэ, Агуухэ Илалтын 50 жэлэй ойдо, манай ветерануудта энхэ тайланине, сэдхэлэй дулаан элшэ, баяр байсалланине хүсэнэб.

Турал Буряад оронойнгоо ондо ондоо үндэһэ яһатанай хоорондохой заншалта хани берисае, бэс бэсэ ойлголсолгыг бидэ булта эрхимээр сэгнэн сахидгабди. Мүн республикын Президент байһан би республикынаа халбаран хүжэнги болгохо, хүн бүхэнэй эбтэй нэгэ бүлын гэшүүн гэжэ өөрыгөө ханалжа ябахэ нэгэл зорилготойгоор саашадаа шадхаха зэргээрээ бүхы юумэ хэхэб.

Эрхим хүндэтэ нютагаархид! Та бүгэдэнине Шэнэ жэлээр үнэн зүрхэнөө амаршланам. Бүхы найн найханине хүсэнэм.

Шэнэ Жэлээр, хүндэтэ нүхэдүүд!

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ АМАРШАЛГА

Буряад Республикын хүндэтэ эрхэтэд!

Түүхэдэ орожо байгаа 1994 он бидэнэр булганда амар бэшэ, хүшэр бэрхэ-шээлүүдээр элээг байгаа. Гэхэтэй хамта энэмнай тохоболдон байдалһаа гараха замудыг бэдэрлгын жэл байһан гэшэ. Тэсэжэгүй хүндэ бэрхшээлүүдтэй ушарһамыс, бидэнэр зоригго мүхэнгүй, тохоболдон асуудалнууд шидхэхэдэ гэжэ этгэдэг байгааби. Тингээдэ-гыг тэдэ зарим хубяраа шидхэхэдэгшэе байгаа.

1994 он манай республикын Шэнэ Конституци баталгын жэл байгаа. Демократиин болон тус тус эрхэтэн бүхэнэй эрхэнүүд ба сулоо-нуудыг сахилгын гол ёһо-нуудта үндэһэлүүлэгдэнэн энэ Конституци ныштын ба экономическа шэнэ харилсаануудта, Буряад Республикында шэнэ гүрэн турл байгуулгада шэлкэн орохын тула хуули ёһоний үндэһэ нуури манда олгоһон байна.

Хахад жэлэй саана Буряад Республикын шэнэ парламент — Арадай Хурал нунгагдаа. Энэ хүнэн бэшэ сагта өөр дээрээ харюусалга даана абанаһаа гүйсэд ойлгодог манай обществын нэрэтэй түрэтэй түлөөлөгшэд тэрэндэ лунгагдаа. Арадай Хуралай хоёр сесси дээрэ депуталууд хэдэн хуулинуудыг абажа, тэдэнь шэнэ парламентда, гүрэнэй засагай зургаануудта сагай эрилгэдэ харюусадаг, урданайхнаа улам на-рижуулагдан хуули ёһо-ной үндэһэ нуури дээрэ хүдэлхэ, арадай анхахын бүхы палбаринуудта үлэлбэрини уналгыг нилээдгүй зогсоохо, республикын хүн зоний нуу-дта байдалай хэмжээе тогтууртай болгохо арга олгоо.

Октябрыда болоһон Арадай Хуралай сесси дээрэ респу-бликын социаль-экономическа байдалыг тогтууртай болгохо талаар республикын

Р. АБИДУЕВАН зураг.

ТАХЯА... БААГААД...

— Бүхэли хүниидөө, юр-дөө, түхэрэн сүүдэг соо юу наймаалдаг зомтаг—гэжэ но-ширхоёб.

— Юуни байха манда. Хүний нэдэһинөө, шубуунай бүлөө бэшэ юулан хуу бии! — гэжэ залуу буряад хү-бүүни киноһондоо сонхо хэл-тэ нэгээд найрхаба.

— «Шубуунай хүн» бич аас даа, — гэжэ хажуудахи эхэнэрһыг хэлээд, тэдэрхэн саарһан хорообхотой шок-лоада конфет харуула.

— Москвада тахьяа хаа-даг болоо гэжэ дуулаа һэн гү! — гэжэ халамтайхан нү-гэн асуугаад, харюушыг хү-дэлгүүй: — Хара архи бич гү? — гэб.

— Байха, Зургаан бич-га.

— Яһан үнэтэй юм? — гэбэшье, арбан мянганай шаргуунса харбайба. Хэ-гэтэйгээ абахадаа:

МЭНДЭ-ЭЭ

Хатуу сагаа барандаа Харажаа ходо байнгүй, Элдэн сагай бусахыг Этгэлээрээ жэгнэн-жэгнэн, Шэнэ жэлээ угтан, Шэмэгтэ хасуурыг нуулгаад, Ури хүүгэдэе баясуулан, Үетэн нүхэдөө амаршалаа! Газар дэлхэйн нурууһаа Гасалан зайлаг гэжэ, Дайдын алашыг орооһоо

Дайнай аюул сарагдаг гэн, Нам нуужа наманшалаад, Намда, шамда — хэндэшыг, Нарата энэ юртэмсэдэшыг Нана нэмэн ерээшэ Шэнэ жэлээ угтаа, Шэнэ жаргал хүсэе. Мэндэе, Шэнэ жэлнай! Мэндэ барандаа оршо! Мэндэ байг үринэрнай — Мэндэ, чечен арад! Мэндэ, дэлхэйн арад! Мэндэ, буряад, ород!

УНШАГТЫ ТАНИЛСАГТЫ:

2-дохы нюурта. Эдэе хоол элбэгчүүнэ — эгээд шухала зорилго. В. Доржие-ва: «Еһото арга бич». Т. Цыренова, С. Балдуев: «Шу-буушад олзотой» — фото-репортаж. С. Цыреторов: «Залуушуулайманай замын урагшатай байг!». Г. Даше-ва: «Мүнгрээр дутамаггүй ажаһууя».

3-дахы нюурта. Шэ-нэ жэлдэ зороулагдан «То-ли» хуудан.

4-дахы нюурта. «Манай шангууд». С. Балдуев, Г. Занаева: «Түбэй ёлкын гал-нууд нособо» — фоторепор-таж. Б.М. Жигжитов: «Ал-дар солобо дуудуула». Те-левиденин программа.

1994

дундаах эгээл обормо дунд... дэмэй хүнэр тулгаруу бай...

дэмэй хүнэр тулгаруу бай... дэмэй хүнэр тулгаруу бай...

ЁНОТОЙ АРГА БИИ

Сар гэвэл түргэн байна даа... Саяаханал гүмэрхэн үх...

уаандаахь ормулаагүй бай... уаандаахь ормулаагүй бай...

гэрнүүд баригданхай. Эбэр... гэрнүүд баригданхай. Эбэр...

Манай анхны реформонуд... Манай анхны реформонуд...

Цехтэмний хуу залуушуу... Цехтэмний хуу залуушуу...

Ашатат тунахай харилсаа... Ашатат тунахай харилсаа...

Ажамын бүхэлд өрөөлөгч... Ажамын бүхэлд өрөөлөгч...

Орооно таржа бусад ажан... Орооно таржа бусад ажан...

Эдгээр бүтээгдэхүүнээр... Эдгээр бүтээгдэхүүнээр...

Эбэртэ бодо малай цехы... Эбэртэ бодо малай цехы...

Б. ДОРЖИЕВА, Карл Марксын нэрэмжэтэ... Б. ДОРЖИЕВА, Карл Марксын нэрэмжэтэ...

Сэлэнгийн аймаг.

Эдээ хоол элбэгжүүлгэ—эгээл шухала зорилго

харилсаануудай үелэ эхэ... харилсаануудай үелэ эхэ...

Шэб-шэб гэмэ жабартай... Шэб-шэб гэмэ жабартай...

Эдэ бүтээгдэхүүнээр... Эдэ бүтээгдэхүүнээр...

ШУБУУШАД ОЛЗОТОЙ

Байшангай хоёрлохи дэб... Байшангай хоёрлохи дэб...

Республика соогоо жэлэй... Республика соогоо жэлэй...

— Виктор Ганжуорович, ямар аргаар амжалт туйлагдаа гэвээш? — гэжэтэйм сасуу.

— Юундэ ингэжэ асуунат? Гансашыэ энэ жэлэ бшэ, урдашыэ жэлүүдтэ бшэ гаргагуйгөөр, олзо оршотойгоор худалжэ гаралан байхадэ. Үндэгэ абалга—65 миллиондоо хүрөө, 5500 центнер тахяагай мяхан мүнөө жэл абтаа. Эдэ тоонууд

Эдгээр бүтээгдэхүүнээр... Эдгээр бүтээгдэхүүнээр...

Байшангай хоёрлохи дэб... Байшангай хоёрлохи дэб...

Республика соогоо жэлэй... Республика соогоо жэлэй...

— Виктор Ганжуорович, ямар аргаар амжалт туйлагдаа гэвээш? — гэжэтэйм сасуу.

Эдгээр бүтээгдэхүүнээр... Эдгээр бүтээгдэхүүнээр...

Байшангай хоёрлохи дэб... Байшангай хоёрлохи дэб...

Республика соогоо жэлэй... Республика соогоо жэлэй...

— Виктор Ганжуорович, ямар аргаар амжалт туйлагдаа гэвээш? — гэжэтэйм сасуу.

Эдгээр бүтээгдэхүүнээр... Эдгээр бүтээгдэхүүнээр...

Байшангай хоёрлохи дэб... Байшангай хоёрлохи дэб...

Республика соогоо жэлэй... Республика соогоо жэлэй...

— Виктор Ганжуорович, ямар аргаар амжалт туйлагдаа гэвээш? — гэжэтэйм сасуу.

«1994 он танда ямар жэл байбаб, оронхой 1995 он — гахай жэлдэ ямар худалтануудыг хүлээнэтэ» гэгэн асуудалда үзэгдэн харуунууд.

Мухар-Шэбэрийн аймагай худөө ажамын управленийг началынч В. Ф. Видулов: — Унгарын нохой жэлдэ хүдөө ажамын үйлдэбэрийн хэмжээн нилээд унаба. Эндэ элдэб шалтаганууд бин. Зон эдэ шалтагануудыг брүлдэдэ шахуу мэдэнэ. Оронхой жэлдэ экономика реформо бэелүүлхэдэ, нэн

түрүүн энэ уналгаа тогтоохо зорилго урдаа тагнаха ёшотойбди. «Буряад орондоо аграрна реформо бэелүүлхэ тухай» программа республи-

ка дотор зохогдонхой. Энэ программын ёшоор бидэ өөһэднээ шүгэлдэ баһал тордохойлонхойбди. Манай нутаг таржа эбэр ургууладат байһан ааб даа. Энээн дээр саашаадаа худалхэбди.

тар нооһотой хониды. ангорско үүлгэрэй ямануудыг үхсэбэрлэдэг боломхойна.

Пенсионер Г. П. Бардуева: — Гайтайхан жэл болбо. Юуээн эхэл үнэтэй. Илангаа эдээ хоолой гол

зүйлүүдэй сэн айхабтараар ургаа. Хилэмэн, 1200—1300-та, хүн 2000-та, зөөхий арбаад мянганда хүрэхэ гэшэ хайшааб? Манай пенсийнэй балай тингэрэ нэмээгүй ха юм. Ажамдархадэ хүндээн болонхой. Буряадай худөө ажамын

далда оронхой. Шэнэ түхэрэглэгүүдэ худалдана абаха, байра байдлааа зааһарилха арга манда олдохобди болонхой. Эндөө илангаа факультэдүүд хүндээн байдалда ороо. Ушар тиммээшэ факультэдүүд презентаци үнгэржэ, өөһэд өөһэднээ

дүүргэгшэдтэй нягта холбоотой болобо. Энэ жэлдэ манай институт аграрна университет болгодохоор зууршагдайханхай.

Д. ДОНДОВ бэшжэ абаба.

«МҮНГӨӨР ДУТАМАГҮЙ АЖАҮУЯ»

Республика доторнай гүрэнэй Национальна банкһа гадуур бээ даанг коммерческэ болон региональна 21 банк ажал абуулгаа эрхилен.

Мүнөөдөр байдалаар эдэ банкинууд дундаа Мосбиэнебанк илангаа урагшанай, олзотой. Россин хэмээ жэлдэ абаад үзэбэл, 6 банкын тоодо тус банк эгээл дээдэ категориин, найдамтай гэжэ тоологдоод, энэ талаар гурбадхай нуури ээлдэг юм байна.

Мосбиэнебанкны Буряад дирекции генеральна директор Л. Е. БОДОПРОСТОЙ манай корреспондент Т. ДАШЕЕВА хөөрөлдөө.

онэрнэ нарин сэмын мануфактура, «Бурятэкономкомплекс», худалдаа наймаанай «Перспектива» бүлгүүд, курортнуудай управлени, республиканы дундангид бэшэ профсоюз оролсон юм. Мүнөөдэр элдэртэй урһаламжаар элдэртэй туһалнабди. Эдээрэй, мүн мантай харилсаатай предприятия, эмхинүүдэй мүнээн хангай талаар ядамагуй ажаминда тараа хаань, бидээр яашы гараатахуй болнобди. Тиммээл аботогор туһалаагүйдмэй аргагүй.

ХАРИУ: Манай банкна мүнгэ урһаламжалагшад болон мүнгээ хадгалалжаа да дамжуулагшадтай тоо 17 мянганда хүрэхэй, 1,5 мянгандай юридическэ ноуринууд гэхэ гү, али предприятия, эмхинүүд болонго. 15400-нигын хубингаа мүнгээ хадгалалжаш мүн.

Унгарын жэлэй туршдаа банктаманай хандагшадыг ижигдэртэй хангаад, тоосого тугтариниын сар дары гүйсэд хээд байгаабди. Энэ талаар гансашы гомдол үгы.

Ажал абуулгаа үргэхэн хүжөөхөө, олон таһагуудтай болобди. Октябрьска, Железнодорожно таһагууднаа, гадна акционернэ нарин сэмын мануфактурын, «Бурятмелбэл» бүлгүүдэй байрануудта, Баргажанай-Адагта, Баргажанда таһагуудтайбди. «Түбэй универсам», «Юбилейний», «Дом торговли» гэгэн акционернэ бүлгүүдтэй эхэ харилсаатайбди. Онсолбол, эдэ маргалдта нөөс мүнгэ хадгалалжамын таһагууд нөөгдэж, гэгдэн инспектирүүлжэ, тэндэхи инспекторнуудтай тус магайнууднаа эд

ХАРИУ: Дэлгүүрэй үелэ клиентүүд банкнуудыг өөһэднээ шүгэлдэ гэгшэ. Юргынхөө, хилин саанхай хүжээн түгээс гүрэнүүдтэ банк гэжэмэй 100 гаран янзын туһаламжа үзүүдэг.

ХАРИУ: Мүнөөнэй эрхэ байдалда Национальна банкны үүрэг ямар гэвээш?

ХАРИУ: Коммерческэ банкинуудай ажал абуулгыг хилана, урһаламжын политику тодорхойлоно, мүнөөнэй эрхэсэ шалгана. Дотоодын асуудалуудта өхө хамараашыггүй наа, процентнэ стандартыг хилнада юм.

ХАРИУ: Хори гаран банкны алинь шэлэхэ? Инмэ асуудал олоной урда гаргад ёшотой.

ХАРИУ: Хорон газарта, бүд бүтүү банк эмхидхэхэ

ХАРИУ: Хорон газарта, бүд бүтүү банк эмхидхэхэ

ХАРИУ: Хорон газарта, бүд бүтүү банк эмхидхэхэ

ХАРИУ: Хорон газарта, бүд бүтүү банк эмхидхэхэ

